

F. t. l. vedr. retsplejeloven m.m.

Det er en hovedregel i dansk ret, at afgørelser truffet af 1. instans af en forvaltningsmyndighed kan indbringes enten for den overordnede forvaltningsmyndighed eller særligt nedsatte klagenævn. Adgangen til rekurs er i den nyere lovgivning reguleret i loven, mens der i øvrigt gælder de almindelige regler om adgang til at påklage den underordnede myndigheds afgørelser til den overordnede myndighed.

Hovedsigtet med adgangen til rekurs er hensynet til retssikkerheden for den enkelte borger og bygger på betragtninger om, at en fornyet gennemgang af sagen ved påklage medfører mindre risiko for forkerte afgørelser. Adgangen til rekurs medvirker endvidere til at sikre de overordnede myndigheders indflydelse på de underordnede myndigheders sagsbehandling og herigennem til at sikre en ensartet praksis.

Rekursmyndigheden vil oftest tage stilling til sagen på grundlag af de foreliggende oplysninger suppleret med underinstansens udtalelse. I tilfælde, hvor klagen indeholder nye oplysninger eller synspunkter, lader rekursmyndigheden disse indgå i sagens behandling eventuelt suppleret med underinstansens eller andre myndigheders udtalelser herom. I øvrigt gælder officialmaksimen for de fleste rekursmyndigheder, som derfor af egen drift indhenter de supplerende oplysninger, som findes nødvendige.

Rekursmyndigheden har som udgangspunkt en fuldstændig materiel prøvelsesret med hensyn til afgørelsens indhold og kan således tage stilling til bevisbedømmelse, retsspørgsmål og skønsspørgsmål, ligesom rekursmyndigheden har prøvelsesret med hensyn til underinstansens formelle sagsbehandling. Rekursmyndighedens behandling af en klagesag er således at betragte som en helt ny realitetsbehandling af sagen.

Efter gældende ret kan visse afgørelser truffet af politimesteren påklages til statsadvokaten, rigsadvokaten og justitsministeren, mens statsadvokatens afgørelser kan påklages til rigsadvokaten og justitsministeren. Disse afgørelser vil således kunne realitetsbehandles henholdsvis fire og tre gange af anklagemyndigheden.

Afgørelser om afvisning af indgivne anmeldelser, om tilrettelæggelsen og gennemførelsen af efterforskningen og de enkelte efterforskningskridt samt afgørelser om opgivelse af påtale indeholder en ofte skønsmæssig vurdering af omstændighederne i den enkelte sag. Afgørelserne kan dog også indeholde spørgsmål om lovfortolkning og subsumption.

Der foreligger ikke aktuelle oplysninger om, i hvilket omfang afgørelser truffet af politimesteren eller statsadvokaten som 1. instans ved påklage ændres ved behandlingen i 2. instans (statsadvokaten eller

rigsadvokaten), men det kan oplyses, at klager til justitsministeren over afgørelser af ovennævnte art truffet af rigsadvokaten kun i ganske få tilfælde fører til en ændring af afgørelsen. Der indgives årligt klage over ca. 100 afgørelser truffet af rigsadvokaten. Størsteparten af disse sager er klager over politimestrenes afgørelser om afvisning af anmeldelser, om indstilling af en påbegyndt efterforskning eller beslutninger om påtaleopgivelse.

I sager, hvor anklagemyndigheden beslutter at rejse tiltale, virker domstolene som kontrolorgan med hensyn til afgørelsens materielle rigtighed, og der er også under domstolenes behandling af sagen adgang til at tage stilling til politiets efterforskning. Hertil kommer, at tvistigheder om lovligheden af politiets efterforskningskridt kan indbringes for retten i medfør af retsplejelovens § 746, stk. 1.

På denne baggrund og såfremt tiltalekompetencen henlægges til politimestrene med undtagelse af nogle særlige alvorlige overtrædelser af straffeloven, vil det efter Retsplejerådets opfattelse være naturligt at begrænse antallet af rekursmyndigheder, således at der normalt kun vil være adgang til at påklage en afgørelse en eller to gange.

Der kan tænkes en række muligheder for at begrænse adgangen til rekurs inden for anklagemyndigheden. Der bør dog i overensstemmelse med hovedreglen i dansk forvaltningsret opretholdes en adgang til at påklage en afgørelse mindst en gang.

Statsadvokaternes status som rekursmyndighed for politimestrenes afgørelser bør under alle omstændigheder opretholdes. Ved behandling af klagesager opnår statsadvokaterne kendskab til sagsbehandling og praksis ved de enkelte embeder, hvilket er en af forudsætningerne for statsadvokaternes mulighed for udøvelse af tilsyn og kontrol med politimestrenes behandling af straffesager.

Også for rigsadvokatens opgaver kan det være af betydning via klagesagerne at få kendskab til politimestrenes og statsadvokaternes sagsbehandling m.v.

Størsteparten af de klagesager, som indbringes for rigsadvokaten og Justitsministeriet, er imidlertid uden principiel betydning, og behandlingen i rigsadvokaturen og i Justitsministeriet fører som tidligere nævnt kun meget sjældent til ændring af de påklagede afgørelser.

Mulighederne for og dermed formålet med en begrænsning af adgangen til rekurs af anklagemyndighedens afgørelse må herefter være at begrænse behandlingen af konkrete sager først og fremmest i Justitsministeriet. Det må også overvejes, om adgangen til klage til rigsadvokaten helt eller delvis kan afskæres.